

השבטים ומסרה לי תפקיד מיוחד בלגיון...

כעבור זמן מה הצטרף אלינו חייל נוסף: בדואי משבט שמאר העיראקי. עתה היו לי כבר ארבעה חיילים — אולם אף לא חזיית אחד.

לבסוף הופיע החזייתי הראשון: עודה אבן הודיבה. כע" בור שלושה ימים הגיע מעמאן קצין הלגיון הערבי לחלק מדים ומשכורת לצבאי הזעום. הוא הצליח לתת לחמשת ה" חיילים את מדיהם אך עמד על כך לערוך מיסדר לפני שישלם את המשכורות. דרישה משמעתית זו נראתה בלתי-הגיונית ל" עודה. הוא זרק את מדיו והסתלק. אך הגיע לאוהלו, הצטרף לכנופיית שודדים וחצה את הגבול הסעודי.

ביקור חטוף בעמאן הוסיף לצבאי שלושה חיילים חדשים, כולם מבני השבטים המקומיים. הופעתם הגיעה סוף-סוף את החזייתים להתגייס. הם ראו כי אין שירות צבאי מוריד מ" כבודם של גברי המדבר. לא היססתי גם להסביר כי אם לא יתנדבו בני החזייתים, אגייס חיילים משבטים אחרים והם ישליטו סדר במאהלי השבט הסרבני.

לפני חלוף החודש, היו לי כבר 20 חזייתים. קיבלנו גם ארבע משאיות ושני העיראקים שלי החלו להדריך את המ" גוייתים החודשים בשימוש במכונות-ירייה לואיס וויקוס. משמר המדבר החל בפעולתו.

רצח ליד בור מים

סידורי השמירה על בארות המים לאורך גבול סעודיה נתגלו כיעילים ביותר. אולם היה קטע הררי אחד בדרום, חסר כל שמירה. שיגרתי לשם חולייה בת חמשה חיילים רכובים על גמלים, עם הוראות לחנות ליד בור מים במרומי ההר ולשמור על מעברי הגבול.

הם הגיעו לבור לאחר מסע של שלושה ימים. תחילה סיירו סביבו לחדא שאין איש שם. לאחר מכן ניגשו אל פי הבור. הם גילו כי יש בו מעט מאד מים ואחד מהם ירד בחבל לתחתית כדי למלא את נאדוניהם.

אנשי היו כה עסוקים במלאכתם ששכחו להציב שמירה, על אף התראתי בצורך בהיירות. לפתע ניתכה אש קטלנית. ארבעת החיילים נפלו ארצה. החמישי, בתחתית הבור, לא הרגיש במאומה. האויב, שודדים סעודיים שפניהם היו מועדות לערבי החזייתים, הסתער קדימה לשחוט את הפצועים. אחר העלו האורבים את החייל החמישי מתוך הבור, שחטו גם אותו.

אחד מארבעת הפצועים הראשונים היה נער קטן ומכוער בשם חמדאן אל-בילאחי. רגלו נמעה עליידי קליע במטה הראשון ואילו קליע שני ריסק את מנגנון היריה של רובהו. הוא לא איבד את עשתונותו: לפני שהאורבים יכלו להתקרב לבור, חזל הפצוע תחת שיח סמוך.

תחילה היו השודדים עסוקים בשחיתת הפצועים ובבדיקת הגמלים שנפלו שלל. אז גילו כי שבו חמשה גמלי-רכיבה בעוד שרק ארבע גמיות היו מוטלות לרגליהם. הם החלו מחפשים את החמישי.

חמדאן ראה אותם מתפוררים בשטח, מחטטים בין שיחים וסלעים. אחד מהם פסע בקו ישר אל השיח שהסתיר את חמדאן. הנער לפת את שריו רובהו, התכונן לצעקה שתבשר את גלוי, לסכין שתשים קץ לחייו. אך חמדאן חי כל ימיו ככל המתת הפתאומי. הוא לא נואש. בהתקרב השודד לשיח, דחף חמדאן את קנה רובהו קדימה, ציחה על אויבו לעצור. "קח אותי תחת חסותך או שאני אהרוג אותך!" קרא הנער. הערבי המזוקן נעמד חסר-אונים לרגע. כל תנועה היתה עלולה לשים קץ לחייו. לבסוף נכנע: "אני נשבע באללה שאתה תחת חסותי!"

חמדאן זרק את רובהו השבור. שבועתו של השודד הצילה

במחנה האימונים של הלגיון הערבי. עם הגברת קיצב הגיוס בשנות מלחמת העולם השני לטירונים, אשר סגל המדריכים שלהם היה מורכב רובו ככולו ערבים מקומיים. שאביו הגיע לעבר-הירדן כעבד. בנו של העבד הגיע כזמן קצר יחסית לדרגת פיקוד.

אותו גם מפני חמת יתר השודדים. הם לקחו את הגמלים, פנו חזרה לעבר סעודיה. היה זה אחד ממעשי השוד האחרון נים באזור הגבול.

שקט חוזר לגבולות

שנים 1932 — 1936 עברו בשקט, תוך התחזקות מתמדת של הלגיון. לא ידענו אז כי לפנינו 20 שנות מלחמה ומאבק דמים. משך אותה תקופה היתה משמר המדבר חמישית הכוח הכולל של הלגיון ואילו אנוכי, זכיתי להיות הקצין השני בדרגתו, לאחר פיק באשא, ומפקדו בפועל של הלגיון בתקופת העדרו של הבאשא.

כך נודמן לי להכיר מקרוב את קציניו ואנשיו של הלגיון. ביניהם היו קצינים רבים שקיבלו את אימונם בצבא העותומני. מניהם למדתי כמה גבוהה — ואף נוקשה — היתה רמת המשמעת והאימונים של צבא זה. חלקם של קצינים אלה בעיצוב דמותו החיילית של הלגיון הוא רב, וזכאי לציון והוקרה.

ב-1932 הוכתרו מאמצי בהצלחה. אותה שנה הגיעה לירדן שליח משלחת סעודית שחתמה על חוזה של שכנות טובה עם עבר-הירדן. מאז, הפך הגבול המדברי לאזור העולה בתכונות השקט והבטחון שלו על כל מדינה אירופית.

פנטזיה לכבוד הנסיך

מיפגש החשוב ביותר בעקבות חוזה זה היה, ללא ספק, ביקורו של הנסיך סעוד אל סעוד, כיום מלך סעודיה, בשנת 1936 לעמאן. בתוכנית סיורו, נכלל גם מיסר של יחידות המייצגות את הלגיון הערבי. המיסדר לא היה גדול במיוחד, אך כלל פרשים, חיל רגלים, יחידות ממונעות של משמר המדבר, רוכבי גמלים ומשטרה עירונית. שני הנסיכים, סעוד אל סעוד הסעודי וטאלא איבן עבדאללה העבריידי קיבלו את המיסדר כשהם רכובים על סוסים, זה בצד זה.

משך השנתיים האחרונות נתן לנו השקט המוחלט ששרר במדבר שהות להכניס כמה שיכולים ותמרוני-ראווה למשמר המדבר. בין השאר, אימנתי יחידות גמלים לבצע תרגילי-ראוה מיוחד במינו. לבושים במדי חאקי, כשמותניהם חגורים אבנטים אדומים וסרטים צבעוניים מתנפפים מאוכפיהם, הופיעו רוכבי הגמלים על מיגרש המיסדרים.

הנסיכים עזבו בינתיים את סוסייהם, התיישבו על במה מקושטת. חיילים הגישו להם קפה ומשקאות קרים. ברכיבה רגילה, מגיע ראש הגמל לגובה חזהו של הרוכב. לפי סימן מיוחד, הורידו הגמלים את ראשיהם תוך כדי דהירה, אפשרו לרוכבים להציג מצבי יריה שונים מהאוכף. אהר באה שורה של תנועות סך, שבוצעו בדייקנות של שעות.

לבסוף נערך המיפגן העיקרי. הגמלים הופיעו כשהם דוהרים בקו ישר, פרוש לרוחב. ברגע מסויים קפץ כל רוכב שני מעל גמלו, כרע ברך וירה חמשה כדורי-סרק במהירות. אחר התרום, רץ אל הגמלים שהמשיכו בינתיים בהתקדמותם, טיפס חזרה למקומו. משך כל הזמן, לא נשבר קו ההסתערות, לא הוטא קצב הדהירה. היו עוד תרגילים שונים, שהראו את משמעת הרוכבים ושליטתם המוחלטת בגמלים.

אמנם, ראיתי בדואים בודדים מבצעים להטוטים דומים. אולם היתה זו הפעם הראשונה שיחידה סדירה בדואית הציגה בפני נסיך מולדת הגמלים! עד אז הביטו הסעודים על תושבי עבר-הירדן כעל פלאחים כאלופים, שאיבדו את מורשת המדבר. המיפגן פקח את עיניהם.

בערב ערך האמיר עבדאללה סעודה בדואית מפוארת לאורחו הסעודי. המנת העיקרית היתה גמל שלם, שנצלה במצב כריעה

איש מדבר זה הוא סמל בדואי, משבט החזייתים שהתנדב לפני 15 שנה למשמר המדבר, שהוקם ואומן עלידי גלאב עצמו.

טבעית. בכסן הגמל היו כבשים צלויים, ממולאים עופות צלויים. בתוך העופות היו דחוסים ביצים, נתחי כבד, שקדים וצנובר. 20 גברים חסונים היו דרושים לנשיאת המגש העצום שעליו הונחה הארוחה.

משהו על יהודים וערבים

ע"ם הבעייה הארץ-ישראלית באתי במגע לראשונה ב-1932. בהיותי חבר בית-הדיון המיוחד לענייני בדואים. ערב אחד הגעתי לעמאן לקראת ישיבה של בית-הדיון, שנקבעה למחרת בבוקר. על סדר היום עמדו כמה בעיות רציניות שנגעו לשכטים והייתי כולי שקוע במחשבותי.

בבוקר יצאתי ברגל מביתי לאולם הישיבה. באחד הרחובות נדחק המון רב, הקשיב לנואמו של אחד מהם, שנישא על כתפי חבריו. הוא דיבר על בעיית פלסטין. אחרים נופפו במקלות, דגלים ואלות. לא שמתי לב במיוחד לכל העניין; הייתי טרוד מדי במחשבותי על הישיבה.

ניסיתי לחמוק בשקט דרך הקהל, כאשר לפתע צעק הגואם משהו לעומתי. לא שמעתי מה אמר בדיוק והמשכתי בדרכי. אולם האספסוף הודגב אחרי, בהשמיעו צעקות וקללות. חייל משמר הגבול יצא מפתח אחת התנויות והתייצב לצדי. לפתע ניתכו כמה אבנים לרגלי. פנינו אל האספסוף, שנעצר חמשה מטר לפנינו. החייל ניצב ביני לבין הקהל והחל מדבר אלי בקול. אך אי אפשר היה לשמועו.

עמדנו כחצי דקה פנים-אל-פנים. לבסוף הסתובבנו והמשכנו בדרכנו. שוב ניתך עלינו מטר אבנים. מצבנו היה מדיאג. לפתע נשמעה דהרת סוסים מן הקצה השני של הרחוב. דרך הקהל רכב האמיר שקיר, דודנו של האמיר עבדאללה ואחד מידידי הקרובים. גם הוא היה בדרכו לישיבת בית-הדיון. יחד עם שלושת חבריו, סובב את רכבו, נופף את השוט שבידו וציתה על הקהל להסתלק. ההמון פרץ בתרועות היד; כי האמיר היה אהוב מאד על התושבים. הודות לו נמנעה ממני אי-נעימות רבה.

כאשר ארעה תקרית זו, הכירו אותי מעטים מאד בעמאן. אולם כשפרצו מאורעות 1936 בארץ-ישראל כבר היו לי ידידים רבים בעבר-הירדן וגם הספקתי ללמוד משהו על הבעייה היהודית-ערבית. לא הסתרת גם את דעותי בשאלה זו ולא פעם הסברתי בפומבי כי שיבת היהודים לארץ-ישראל היה בה משום מעשה-על היסטורי נגד תושביה הערביים.

המזור הוא שהאשמים האמיתיים לטרגדיה זו לא היו האנגלים או הערבים ואף לא היהודים. עובדה היסטורית היא שהאנגלים והערבים היו שני העמים שהיפלו את היהודים לרעה פחות מכל עם מערבי אחר. אולם כאשר היה צריך לשקם ולמצוא פתרון לבעיית היהודים, היו דחאק שני עמים אלה חייבים לשאת בעומס הבעייה, בעוד שארצות כמו אמריקה סירבו לקבל מהגרים יהודיים. הטרגדיה היהודית נוצרה באשמת הארצות הנוצריות של המערב; פתרונה הוטל על המוסלמים של המזרח. בזה, לדעתי, היה נעיץ אי-הצדק ההיסטורי.

המרד עובר אלינו

בסתיו 1938 התקרב המרד הערבי בארץ-ישראל לסיומו. שתי דיוניות בריטיות שלטו על הארץ ורוב מנהיגי המרד הוכרחו לברוח לדמשק ומשם לנהל את הפעילות. ערביי ארץ-ישראל — ובעיקר אנשי הכפרים — סבלו קשות והתקרבו לאפיסת כוחות. לאור מצב זה, החליטו המנהיגים בדמשק